

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง กะชวงมหาดไทยหรือเรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
สำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรี

คณะกัมการกริสติกา (กัมการร่างกตหมายชุดที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณาปัญหาซึ่ง
กะชวงมหาดไทยได้ส่งมาโดยหนังสือที่ ๗๓๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง การ
เลือกตั้งผู้แทนราษฎรสำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรีนั้นแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหาที่จะต้องพิจารณามีอยู่ว่า เนื่องจากได้มีพระราชกริสติกาดำเนินการเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎรสำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งบัดนี้จังหวัดสระบุรีได้เขตอำเภอ
เพอบ้านนาซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับจังหวัดนครนายกมารวมเพิ่มขึ้นอีกด้วย เช่นนี้ราษฎรในอำเภอเพอบ้านนา
จะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในคราวนี้ด้วยหรือไม่

กะชวงมหาดไทยแจ้งมาว่า ได้มีความเห็นในทางปฏิบัติแตกแยกเป็นสองทาง
กล่าวคือความเห็นทางที่หนึ่งเห็นว่า ราษฎรในอำเภอเพอบ้านนาจะต้องออกเสียงเลือกตั้งด้วย ส่วน
ความเห็นทางที่สองว่า ราษฎรเหล่านั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จึงขอความวินิจฉัยจากคณะกัม
การกริสติกาต่อไป

กัมการร่างกตหมายมีความเห็นพ้องกับความเห็นทางที่หนึ่ง ดังเหตุผลซึ่งจะได้
กล่าวต่อไปนี้ คือ

ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศั
ราช ๒๔๗๕ มีบทบัญญัติที่พึงใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องนี้ คือ

“เขตเลือกตั้ง หมายความว่า เขตภูมิภาคซึ่งกำหนดให้ราษฎรในเขตนั้นเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎรได้คนหนึ่ง” (มาตรา ๔) และ

“ให้ใช้เขตจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่ง ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนราษฎรตาม
ผลการสำรวดสำมะโนครัวครั้งหลังที่สุดเกินกว่าสองแสนคน ให้จังหวัดนั้นมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้น
อีกเขตหนึ่งต่อราษฎรทุกสองแสนคน เสสของสองแสนถ้าถึงหรือกว่าหนึ่งแสนให้นับเป็นสองแสน”
(มาตรา ๗ วรรค ๑)

จากบทบัญญัติที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้น ย่อมเห็นได้ว่า บัตดารราษฎรที่รวมกันอยู่
ในเขตเลือกตั้งหรือนัยหนึ่งในจังหวัดนั้นเองมีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรสำหรับ
จังหวัดนั้น และสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งนี้ เป็นสิทธิอันสำคัญยิ่งของราษฎรในสถานะที่
เป็นหน่วยหนึ่งขอประชาชาติที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย เมื่อถึงคราวที่มีการ
เลือกตั้งราษฎรจะต้องมีโอกาสได้ใช้สิทธินั้นเสมอเว้นแต่จะมีบทบัญญัติแห่งกตหมายห้ามไว้โดย
ชัดแจ้ง

อนึ่ง การที่จะถือว่า เขตจังหวัดมีเพียงใด ก็ต้องแล้วแต่พฤติการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะ
ที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร โดยหาจำต้องคำนึงถึงเขตจังหวัดซึ่งเคยมีมาแต่เดิมไม่

สมมติว่า อำเภอบ้านนาที่ให้โอนมาขึ้นอยู่กับจังหวัดสระบุรีนี้ แทนที่จะให้มีการ
ยุบจังหวัดนครนายกที่อำเภอขึ้นอยู่เดิม แต่ให้คงมีจังหวัดนครนายกอยู่ตามเดิมกล่าวอีกนัยหนึ่ง
ก็คือ เพียงแต่ให้แยกอำเภอบ้านนาออกจากการปกครองจังหวัดนครนายกมาขึ้นอยู่กับจังหวัด
สระบุรีเท่านั้น เช่นนี้ถ้าหากจะไม่ยอมให้ราษฎรในอำเภอบ้านนาคำการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
จังหวัดสระบุรีแล้ว กรณีก็จะเป็ว่าราษฎรในอำเภอนี้ขาดสิทธิในการเลือกตั้ง คือ เลือกตั้งสำหรับ
จังหวัดสระบุรีก็ไม่ได้ และจะกลับไปเลือกตั้งสำหรับจังหวัดนครนายกก็ไม่ได้ ทั้งนี้ยอมเป็นการขัด
กับสิทธิของราษฎรดังกล่าวแล้ว

(ลงนาม) นายเดือน บุนนาค

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๘๖

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งที่เปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
สำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย ชุดที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณา ปัญหาซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ส่งมา โดยหนังสือที่ ๗๓๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรสำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรีนั้นแล้ว มีความเห็น ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่จะต้องพิจารณามีอยู่ว่า เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกาดำเนินการ เลือกตั้งผู้แทนราษฎรสำหรับตำแหน่งที่ว่างในจังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งบัดนี้จังหวัดสระบุรี ได้เขตอำเภอบ้านนา ซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับจังหวัดนครนายกมารวมเพิ่มขึ้นอีกด้วย เช่นนี้ราษฎรใน อำเภอบ้านนามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในคราวนี้ด้วยหรือไม่

กระทรวงมหาดไทยแจ้งมาว่า ได้มีความเห็นในทางปฏิบัติแตกแยกเป็นสองทาง กล่าวคือ ความเห็นทางที่หนึ่งเห็นว่า ราษฎรในอำเภอบ้านนาจะต้องออกเสียงเลือกตั้งด้วย ส่วน ความเห็นทางที่สองว่า ราษฎรเหล่านั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จึงขอความวินิจฉัยจาก คณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

กรรมการร่างกฎหมายมีความเห็นพ้องกับความเห็นทางที่หนึ่ง ดังเหตุผลซึ่งจะได้ กล่าวต่อไปนี้ คือ

ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๕ มีบทบัญญัติที่พึงใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องนี้ คือ

“เขตเลือกตั้ง หมายความว่า เขตภูมิภาคซึ่งกำหนดให้ราษฎรในเขตนั้นเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรได้คนหนึ่ง” (มาตรา ๕) และ

“ให้ใช้เขตจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่ง ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนราษฎรตาม ผลการสำรวจสำมะโนครัวครั้งหลังที่สุดเกินกว่าสองแสนคน ให้จังหวัดนั้นมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีก เขตหนึ่งต่อราษฎรทุกสองแสนคน เศษของสองแสนถ้าถึงหรือกว่าหนึ่งแสนให้นับเป็นสองแสน” (มาตรา ๗ วรรค ๑)

จากบทบัญญัติที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้น ย่อมเห็นได้ว่า บรรดาราษฎรที่รวมกันอยู่ ในเขตเลือกตั้งหรือนัยหนึ่งในจังหวัดนั้นเองมีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรสำหรับ จังหวัดนั้น และสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งนี้ เป็นสิทธิอันสำคัญยิ่งของราษฎรในฐานะที่เป็น หน่วยหนึ่งของประชาชาติที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย เมื่อถึงคราวที่มีการเลือกตั้ง ราษฎรจะต้องมีโอกาสได้ใช้สิทธินั้นเสมอ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้ง

อนึ่ง การที่จะถือว่า เขตจังหวัดมีเพียงใด ก็ต้องแล้วแต่พฤติการณ์ที่เป็นอยู่ใน
ขณะที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยหาจำต้องคำนึงถึงเขตจังหวัดซึ่งเคยมีมาแต่เดิมไม่

สมมติว่า อำเภอบ้านนาที่ให้โอนมาขึ้นอยู่กับจังหวัดสระบุรีนี้ แทนที่จะให้มีการ
ยุบจังหวัดนครนายกที่อำเภอนี้ขึ้นอยู่เดิม แต่ให้คงมีจังหวัดนครนายกอยู่ตามเดิมกล่าวอีกนัยหนึ่ง
ก็คือ เพียงแต่ให้แยกอำเภอบ้านนาออกจากการปกครองจังหวัดนครนายกมาขึ้นอยู่กับจังหวัด
สระบุรีเท่านั้น เช่นนี้ถ้าหากจะไม่ยอมให้ราษฎรในอำเภอบ้านนาคำการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
จังหวัดสระบุรีแล้ว กรณีก็จะเห็นว่าราษฎรในอำเภอนี้ขาดสิทธิในการเลือกตั้ง คือ เลือกตั้งสำหรับ
จังหวัดสระบุรีก็ไม่ได้ และจะกลับไปเลือกตั้งสำหรับจังหวัดนครนายกก็ไม่ได้ ทั้งนี้ย่อมเป็นการขัด
กับสิทธิของราษฎรดังกล่าวแล้ว

(ลงนาม) นายเดือน บุนนาค

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๘๖